

Vad är satsyta?

Med satsyta menas den yta eller form som innehållet bildar i ens komposition. Hur en väljer att placera sitt innehåll, antal kolumner, marginaler mm.

Vad är ensamrad/horunge och hur kan det undvikas?

Med en typografiska termen "horunge" eller ensamrad menas en rad på ett fåtal ord som hamnar ensamt på ett olyckligt vis i ett stycke. Om en ensam avslutande rad ur ett stycke hamnar ensam på ny sida kallas det "dubbel horunge". Det en först bör testa för att komma tillrätta med detta är att ändra tillriktningen med max $\pm 1.5\%$ för stycket. En kan även ändra avståndet ovan en mellanrubrik. Ett uppslag kan även kortas ner med en rad eller så kan kapitelnedtrycket ökas med en rad. Går inget annat kan författare eller annan redigerare skriva om texten för att den ska kunna sättas korrekt. Dessa punkter diskuteras av Hellmark i bilaga C (Hellmark, 2006 sid. 133-143).

Beskriv vad vänsterställd, högerställd, centrerad och marginaljusterad text är och när de kan användas.

Vänsterställd text är vad som vanligen används för språk som läses från vänster till höger, det är sådan uppställning som används i detta dokument. Detta har en rak vänsterkant men högra delen i en sats kan bli ojämn beroende på avstavningar, ordlängd m.m. Den raka vänsterkanten underlättar för ögat att hitta tillbaka till rätt rad vid radbyte.

Högerställd text kan då ses som dess motsats där höger kant av satsen linjeras rak, denna och den *centrerade* texten, där texten utgår från en gemensam mittaxel, ska av anledning att vänsterkanten blir "taggig" helst användas för kortare texter då det är svårare att hitta tillbaka på rätt rad för läsaren. *Marginaljusterad text* är vanligt i böcker, broschyrer och andra trycksaker. Det är ekonomiskt då det "slukar" mest möjliga mängd text då alla rader fylls till sin fulla bredd. Det innebär för formgivaren arbete med texten genom att justera avstånden mellan orden för att fylla spaltens bredd. Att tänka på vid användning på webben är att det krävs automatisk avstavning, annars kan vissa rader få väldigt olika och i vissa fall väldigt stora ordmellanrum.

Vilken typsnittsfamilj bör/kan användas till brödtext i en bok och varför?

Typsnitt som är antikva bör användas, detta är svårt att genom undersökningar "bevisa" men objektiva skäl som att antikva typsnitts serifer i form av fötter och flaggor hjälper ögat att uppfatta en linje och riktning att följa (Hellmark, 2006 sid. 26). Personligen tycker jag även att antikva gemener ger tydliga ordbilder vilket underlättar läsningen.

På vilket sätt kan du arbeta med en rubrik för att den ska skilja sig från brödtext?

Det vanligaste är att en använder ett annat typsnitt för rubriker än brödtexten, det är vanligt att en ser en rubrik med typen sansserif tillsammans med en brödtext i antikva. Det finns väldigt många

tekniker för att få skillnad, ofta används en annan skärning eller grad. Även justeringen av texten kan användas för att uppnå effekt.

Vilka punktstorlekar / typgrader på brödtext fungerar bra i böcker för vuxna och varför?

Mellan 10-12 punkters grad lämpar sig bra för böcker. Det är en storlek som är synlig och lämpar sig när det räknas på att en läser med ett avstånd på cirka 30-40 cm från texten. Om en lockas av att gå upp i storlek över 12pt för att göra texten mer lättläst är det oftast fel väg att gå, detta då det resulterar i längre avstånd mellan fixeringspunkterna för ögat och texten blir hackigare att läsa.

Min designprocess

Jag påbörjar arbetet med uppgiften genom att skapa dokument i Indesign och sedan ladda ner och lägga in dom element som ska vara med på respektive sida enligt uppgiften. Det ger mig en bra överblick och hjälper mig att inte missa för mycket under skissandet. Det här är även ett sätt för mig i processen som ger en upplevd ordning och att jag tvingar igång mig själv att arbeta. Efter detta går jag över helt till enkelt skissande på papper varvat med att läsa igenom materialet samt uppgift för att försöka finna en känsla för hur jag ska tolka det och framställa det. Handen skissar enkla layoutlösningar medan huvudet tänker mer på innehållet och uppgiften innan jag senare glider in i ett bättre fokus på skisserna och vad handen gör.

Tolkning

Jag väljer att arbeta med materialet som en "barndomsskildring" även om det jag läser i den angivna brödtexten ger mig andra känslor så väljer jag att se den som ren platshållartext. Valet baserar jag mycket på en bra känsla jag fick för den av bilderna jag valde ur dom vi har att välja på inom uppgiften. Den gav en varm sentimental känsla som står lite i kontrast till titeln "Measure no marks" som jag känner som ganska hård. Samma känslor och mötet mellan värme/kyla ska jag försöka förmedla grafiskt i mitt omslag.

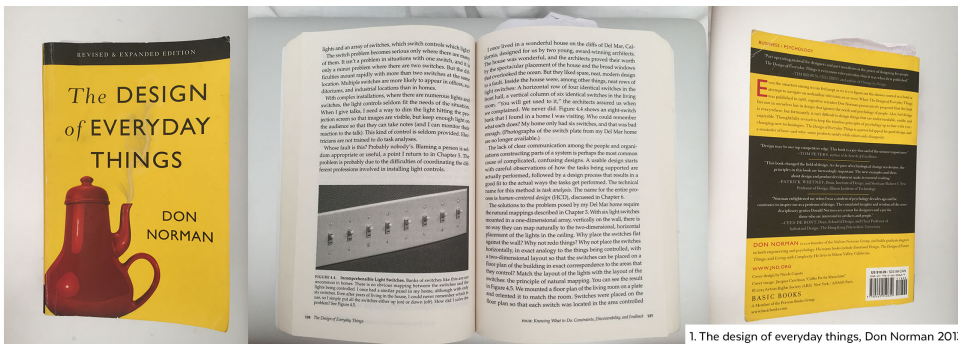
Inspiration

Några ord om bild 1 där jag presenterar följande 4 inspirationskällor:

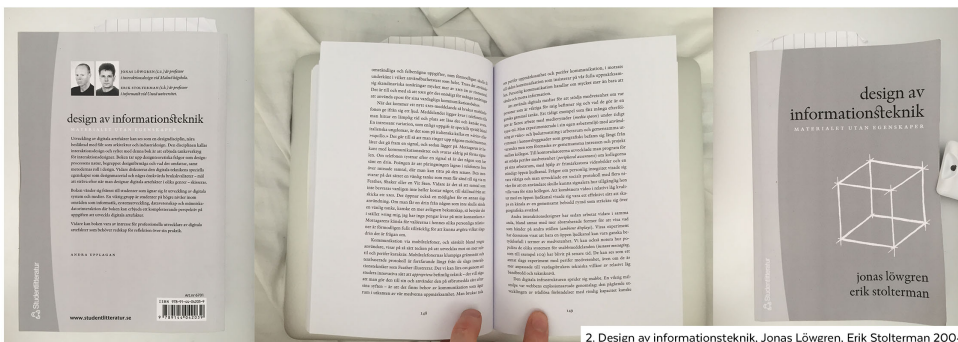
1. *The design of everyday things, Don Norman 2013*. En bok vars omslag och typografi är lika inspirerande som innehållet för min del.
2. *Design av informationsteknik, Jonas Löwgren, Erik Stolterman 2004*. En inspirationsbok som jag mer tog med som ett exempel på vad jag inte ville skapa. Den snålt tilltagna buntarna på denna gör att en får knäcka boken med rejält våld i mitten för att kunna läsa.

3. *Return to Sri Lanka, Razeen Sally 2019.* En bok lite i samma genre som jag har valt kan såklart inspirera. Även om vi arbetar med fotografier, så gillar jag att se grafiken och att ha mycket detaljer, "more is more".
4. *Ditt kompetenta barn, Jesper Juul 2017.* Intressant hur foto och typografi har integrerats med varandra även om det påverkar läsbarheten negativt.

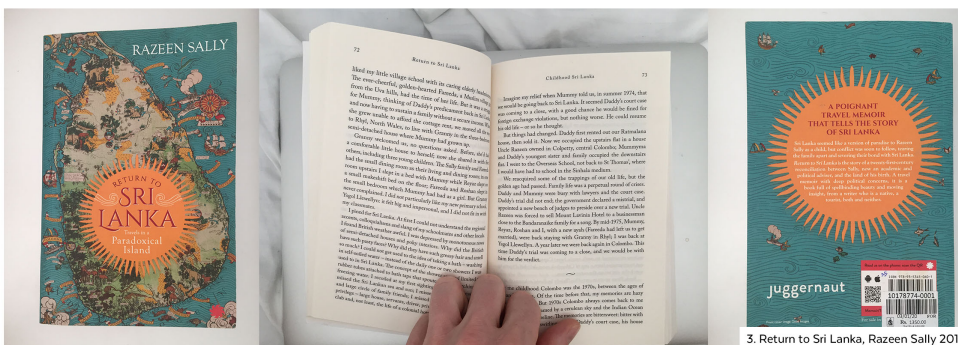
Bild 1, Inspirationskällor.

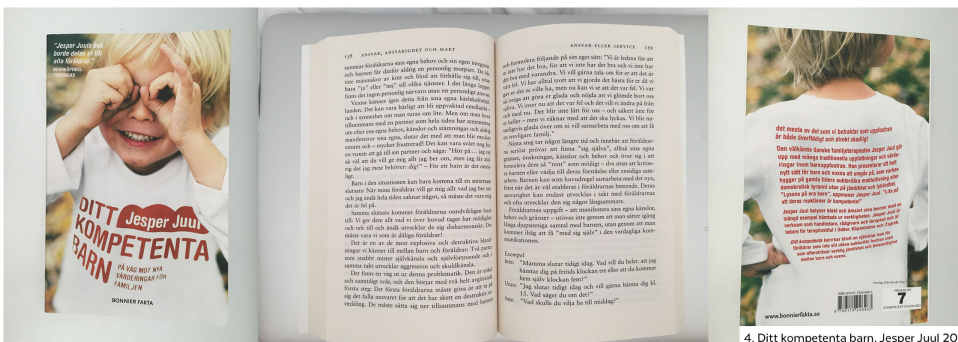
1. The design of everyday things, Don Norman 2013

2. Design av informationsteknik, Jonas Löwgren, Erik Stolterman 2004

3. Return to Sri Lanka, Razeen Sally 2019

4. Ditt kompetenta barn, Jesper Juul 2017

Skisser

Här följer några skisser, jag kommenterar kort i vilket stadie eller syfte de kommit till.

Bild 2, Första skissbladet. Här låter jag pennan gå fritt och tanklöst medan jag tar in uppgiften.

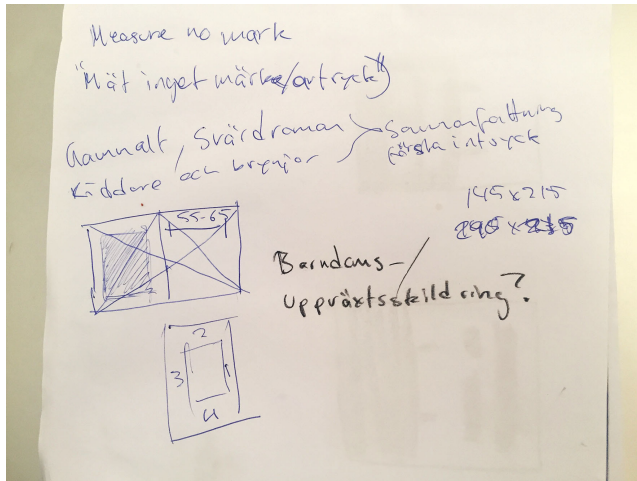

Bild 3, Omslagsidéer. I detta stadie har jag kommit fram till det slutgiltiga alternativet efter att testat olika alternativ i Indesign (se även bild 4 & 5). Allt skissande har alltså inte skett innan arbetet tagit sin början digitalt, det går fram och tillbaks under processens gång.

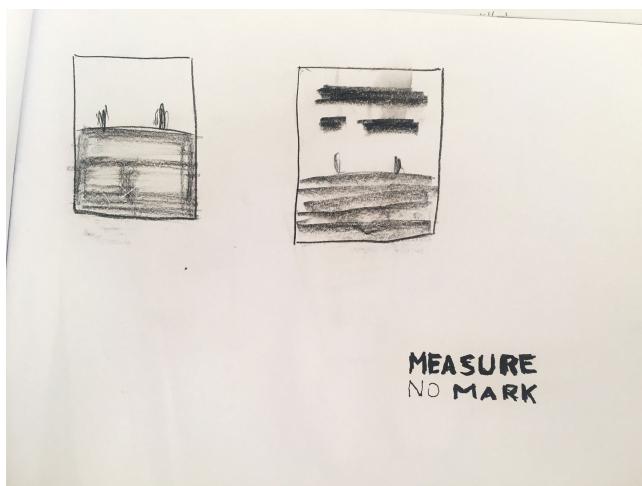

Bild 4 & 5, Alternativa omslag. Alternativa omslag som efter test digitalt slopats.

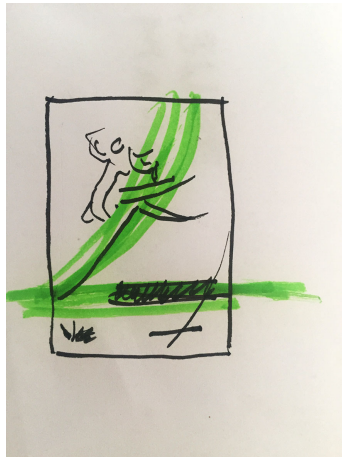
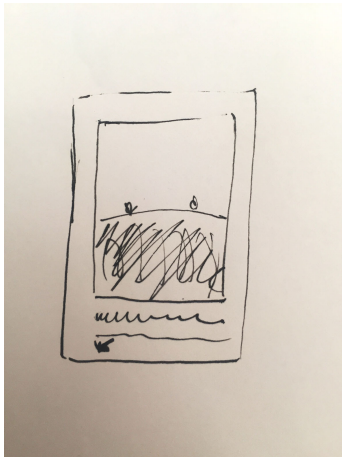

Bild 6, Layout baksida. Den svåraste uppgiften för mig är baksidan, jag testar många layoutlösningar såväl på papper som i Indesign.

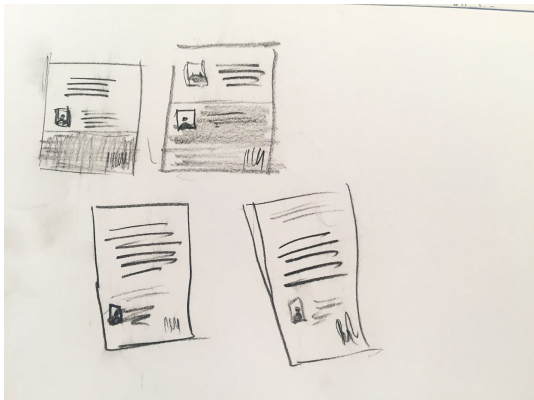

Bild 7, Slutgiltig skiss Layout baksida. Till sist finner jag en lösning där en brytning av bakgrundsfärgen sker i linje med omslagets brytning i fotografiet. Det delar även upp olika information som för varandra är irrelevant på baksidan.

Fotoredigering

Jag redigerar bilden med blå himmel så det ser mer ut som tidig morgon med mycket värme och gult i himlen. Det varma ska ju mota det hårda/kalla i titeln så jag förstärker detta här. Det sista steget är att göra bilderna som används i rätt storlek både vad gäller mått, upplösning och beskärning.

Typografi

Omslaget får en hård typografi med stora versaler, ordet "no" märks ut genom en annan skärning mot övriga ord. Titeln delas upp på två rader som är i linje med varandra i ytterkanterna. Jag spärrar "no mark" en aning för att få det i linje. Typsnittet blir en favorit, nämligen Avenir Next. Detta efter att jag provat med andra som t.ex. Impact, mest för att utmana och inte falla tillbaka för mycket på typsnitt som en tidigare hanterat.

Baksidan får tre satser, alla med olika skärning och justering. Sammanfattningen av boken får störst utrymme med samma typsnitt som titeln på omslaget. Texten centreras och dras upp i storlek för att bokstavligt ta mycket plats. Det andra stycket från "om boken" särställer jag från första. Det sätts i Adobe Caslon Pro (samma som för brödtext i boken) i kursiv, typgraden får avgöras av att stycket inte får någon ensamrad, men jag vill hålla det ganska litet. Sista stycket om författaren får även det Adobe Caslon Pro, vänsterställt utan kursiv. Även här söker jag en grad som ger stycket en bra form utan kort ensamrad.

Uppslaget får jag jobba ganska mycket med innan jag hittar en bra satsbredd som ger varken för få eller för många tecken per rad i den grad och typsnitt som jag valt. Adobe Caslon Pro i 12pt använder jag och jag tycker det blir en god läsbarhet. Radavstånd ändrar jag inte från standard som är 14,4pt. Varje stycke markeras med en fyrkants blanksteg. Jag marginaljusterar texten och får se över att allt ser bra ut och mindre justeringar görs. Exempelvis vill automatiken radbryta "people's" så "pe-" avslutar en högersida, så jag flyttar hela ordet till nästkommande sida. Jag sätter sidnumrering som har bok- och kapiteltitel intill sig, de får kursiva kapitaler för att skilja sig tydligt från brödtexten.

Marginal och utfall

För **uppslaget** landar marginalerna för satserna enligt följande:

- Bunt 13mm
- huvud 14mm
- yttermarginal 18mm
- fot 20mm

Detta låter sig bestämmas mycket av satsytans bredd (som är beroende på antal tecken per rad) och placering utifrån rekommendationer från utdraget på kursytan "Koblanck_utdrag.pdf".

Omslag och baksida ger jag en "säkerhetsmarginal" på 10mm runt om hela, allt ska ligga inom detta för att inte påverkas för mycket av skador, kantstötning etc. detta förutom utfallande bilder såklart.

Texten linjerar jag efter marginalerna både för bak- och framsida. Hela dokumentet har ett utfall på 5mm som jag redigerar bilder efter att kunna fylla ut.

Digitala skisser och annat ur processen

Jag delar här ett antal skärmdumpar tagna under arbetets gång.

Bild 8, planering av satsytan i Illustrator.

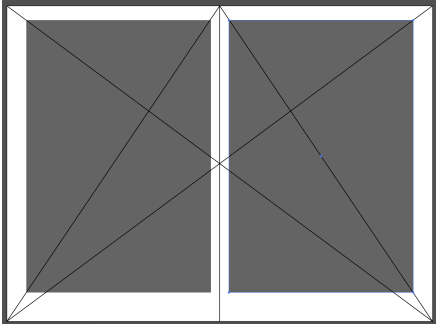

Bild 9, test av helt annan omslagslayout. Målet var att få känslan av ett fysiskt foto.

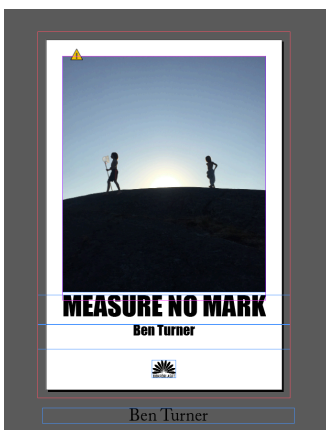

Bild 10, typsnitten Avenir Next kontra Impact.

Bild 11, linjering mellan omslag och baksida.

